

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Тимчасовій спеціальній комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

ВИСНОВОК

на проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової спеціальної комісії Фроловим П. В. та іншими (всього 13 підписів) (реєстр. № 13372 від 13.06.2025)

Комітет на засіданні 16 червня 2025 року (протокол № 231), згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О. від 13 червня 2025 року (електронна картка документа (1913713), розглянув проект Постанови Верховної Ради України України «Про звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової спеціальної комісії Фроловим П. В. та іншими (всього 13 підписів) (реєстр. № 13372 від 13.06.2025), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам.

Згідно з положеннями частини четвертої статті 93 Регламенту Верховної Ради України висновок комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту, додається до висновку головного комітету та має бути поданий до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, проекту іншого акта для надання висновку.

Відповідно до положень частин третьої та четвертої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради

України» тимчасова спеціальна комісія у визначений Верховною Радою України термін, але не пізніш як через шість місяців з дня її утворення, подає Верховній Раді України письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені нею пропозиції щодо проектів актів Верховної Ради України, висновки, пропозиції та інші матеріали, які надаються народним депутатам України для ознайомлення. Термін звіту тимчасової спеціальної комісії визначається Верховною Радою України у постанові про утворення відповідної комісії.

Питання про заслуховування звіту, висновків і пропозицій тимчасової спеціальної комісії відповідно до порядку, встановленого Законом України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», і в термін, визначений у постанові Верховної Ради України про утворення відповідної комісії, позачергово без голосування включається до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України наступного дня пленарних засідань після дня подання звіту, висновків і пропозицій та розглядається першим на пленарному засіданні (частина п'ята статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України»).

Верховною Радою України 17 грудня 2024 року Постановою Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» № 4152-IX було утворено Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі – Тимчасова спеціальна комісія) та визначено строк діяльності – один рік з дня її утворення. Підпунктом 4 пункту 4 цієї Постанови передбачено заслухати звіт Тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу на пленарному засіданні Верховної Ради України не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення, тобто до 17 червня 2025 року.

Так, 13 червня 2025 року народним депутатом України – головою Тимчасової спеціальної комісії Фроловим П. В. було внесено на розгляд Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 13372), а також звіт Тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу (далі – Звіт Тимчасової спеціальної комісії) у додатку до проекту Постанови Верховної Ради України.

1. Щодо змісту проекту Постанови Верховної Ради України (реєстр. № 13372) Комітет зазначив, що проект Постанови складається з преамбули та двох пунктів, якими передбачено взяти Верховною Радою України Звіт Тимчасової спеціальної до відома та те, що Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

З огляду на це Комітет зауважив, що відповідно до положень частини першої статті 86 Регламенту Верховної Ради України після обговорення результатів роботи тимчасової спеціальної комісії у відповідних комітетах та на пленарному засіданні Верховна Рада України приймає рішення щодо завершення роботи тимчасової спеціальної комісії або доручає їй продовжити роботу і визначає для цього термін її діяльності.

Разом з цим Комітет звернув увагу на те, що Комітет у своєму Роз'ясненні щодо застосування окремих положень Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» (статей 3, 4, 22, 23) та Регламенту Верховної Ради України (статей 85, 86, 87, 88) щодо визначення строку повноважень тимчасових слідчих комісій і тимчасових спеціальних комісій Верховної Ради України від 27 червня 2023 року (протокол № 156) зазначав, що обов'язковим структурним елементом постанови Верховної Ради України про звіт тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу є положення щодо завершення роботи цієї комісії або продовження її роботи на визначений Верховною Радою України строк та визначення для цього терміну подання та заслуховування наступного звіту, в межах строку один рік з дня утворення відповідної комісії.

Беручи до уваги наведене Комітет зауважив, що проект Постанови не містить положень, які б визначали термін подання та заслуховування наступного звіту Тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу. Відтак, проект Постанови потребує редакційного доопрацювання в частині визначення строку, на який пропонується продовжити роботу Тимчасової спеціальної комісії, або завершення Тимчасової спеціальної комісії роботи.

2. Щодо змісту Звіту Тимчасової спеціальної комісії Комітет зазначив таке.

2.1. У розділі «Загальна інформація про Комісію та основні результати її діяльності» Звіту Тимчасової спеціальної комісії зазначено, що «Верховною Радою України також прийнято за основу три закони України, ініційованих народними депутатами України – членами Комісії», а саме: проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» та інших законів України» (реєстр. № 12301 від 11.12.2024); проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об'єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій» (реєстр. № 13174 від 15.04.2025); проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна» (реєстр. № 13155 від 04.04.2025).

З огляду на це Комітет звернув увагу на те, що законопроект (реєстр. № 12301) було внесено до Верховної Ради України 11 грудня 2024 року, в той час як Тимчасова спеціальна комісія розпочала свою роботу з 17 грудня 2024 року. Тобто, цей проект Закону України було внесено народними депутатами

України – членами попередньо утвореної Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, утвореної відповідно до Постанови Верховної Ради України № 3535-ІХ від 21 грудня 2023 року). Крім того, інформацію щодо напрацювання цього законопроекту було включено до Звіту про виконану роботу цієї Тимчасової спеціальної комісії.

Крім цього, враховуючи інформацію пояснювальних записок до законопроектів (реєстр. №№ 13174, 13155), розміщених на офіційному веб-сайті Верховної Ради України, обидва ці законопроекти внесено народними депутатами України, з яких лише окремі народні депутати України є членами Тимчасової спеціальної комісії. Так, ініціатором проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об'єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій» (реєстр. № 13174) є народний депутат України Гайду О. В., а ініціатором проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна (реєстр. № 13155) є народний депутат України Пивоваров Є. П.

Натомість, ані народний депутат України Гайду О. В., ані народний депутат України Пивоваров Є. П. не входять до складу Тимчасової спеціальної комісії.

2.2. Комітет зазначив, що відповідно до положень частини другої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», тимчасова спеціальна комісія подає Верховній Раді України письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені нею пропозиції щодо проектів актів Верховної Ради України, висновки, пропозиції та інші матеріали, які надаються народним депутатам України для ознайомлення.

З огляду на це Комітет привернув увагу до того, що на сторінці 3 Звіту Тимчасової спеціальної комісії зазначено, що: «Важливим напрямом роботи Комісії у звітний період було проведення заходів постзаконодавчого контролю та забезпечення реалізації у звітному періоді ініційованих Комісією законів України № 4080-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткових заходів, пов'язаних із забезпеченням внутрішньо переміщених осіб житлом» та № 4114-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна».

На сторінці 6 Звіту Тимчасової спеціальної комісії зазначено, що: «Комісією здійснювався контроль забезпечення реалізації Закону України № 4114-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна».

З огляду на це Комітет звернув увагу на те, що законопроект (реєстр. № 11028 від 20.02.2024) було прийнято Верховною Радою України (Постанова

Верховної Ради України № 4114-IX від 4 грудня 2024 року), а законопроект (реєстр. № 11281 від 21.05.2024) було прийнято Верховною Радою України (Постанова Верховної Ради України № 4080 –IX від 20 листопада 2024 року).

Крім цього, згідно з інформацією, наведеною в картці законопроекту (реєстр. № 11281), головним з підготовки і попереднього розгляду цього законопроекту визначено Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин, а законопроекту (реєстр. № 11028) – Комітет з питань економічного розвитку.

Відтак, Комітет вбачає некоректним зазначення в тексті Звіту Тимчасової спеціальної комісії про «проведення заходів постзаконодавчого контролю та забезпечення реалізації у звітному періоді ініційованих Комісією законів України» та «контроль забезпечення реалізації».

2.3. На сторінці 10 Звіту Тимчасової спеціальної комісії зазначено, що: «Комісією надалі вживаються заходи реагування щодо ситуацій, які можуть містити ознаки складу злочину, стосовно забезпечення прав та інтересів ВПО Комісія звернулася до правоохоронних і антикорупційних органів із запитом щодо стану розслідування відповідних кримінальних проваджень та перевірки майнових декларацій посадових осіб, причетних до прийняття рішень. Також рекомендовано Державній аудиторській службі України провести фінансовий аудит бюджетів Луганської області та Лисичанської громади, а Прем'єр-міністру України – посилити контроль за витрачанням бюджетних коштів військовими адміністраціями на житлові програми та запровадити механізм обов'язкової перевірки звітів про оцінку нерухомості, що придбавається за державні кошти, з метою запобігання зловживанням і неефективному використанню ресурсів».

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Положеннями частини першої статті 24 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» передбачено, що тимчасова спеціальна комісія здійснює повноваження головного комітету, передбачені Регламентом Верховної Ради України, з питання, для підготовки якого її створено.

Крім цього, частиною другою статті 24 цього Закону передбачено, що тимчасова спеціальна комісія здійснює свою діяльність відповідно до вимог Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», Закону України «Про комітети Верховної Ради України».

Своєю чергою, пунктом 9 частини першої статті 14 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» передбачено, що контрольна функція комітетів полягає, зокрема у направленні матеріалів для відповідного реагування

в межах, установлених законом, органам Верховної Ради України, державним органам, їх посадовим особам.

Відтак, законами України «Про комітети Верховної Ради України» та Законом України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» не передбачено право тимчасової спеціальної комісії звертатися до органів державної влади з вимогою «посилити контроль».

Окремо Комітет привернув увагу до положень частини п'ятої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», якими передбачено, що питання про заслуховування звіту, висновків і пропозицій тимчасової спеціальної комісії позачергово без голосування включається до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України наступного дня пленарних засідань після дня подання звіту, висновків і пропозицій та розглядається першим на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Враховуючи наведене, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової спеціальної комісії Фроловим П. В. та іншими (всього 13 підписів) (реєстр. № 13372 від 13.06.2025), і прийняв рішення направити його Тимчасовій спеціальній комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Голова Комітету

С.В. КАЛЬЧЕНКО

